YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

22 päivänä huhtikuuta 1999 *

Asiassa C-272/97,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudelliset neuvonantajat Antônio Caeiro ja Jürgen Grunwald, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos Ernst Röder ja liittovaltion oikeusministeriön ministerineuvos Alfred Dittrich, Postfach 13 08, D-53003 Bonn,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyssä määräajassa tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta niiden soveltamisalan osalta 8 päivänä marraskuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/605/ETY (EYVL L 317, s. 60) noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn sekä tuomarit G. Hirsch, G. F. Mancini, H. Ragnemalm (esittelevä tuomari) ja R. Schintgen,

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.12.1998 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.7.1997 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut

säädetyssä määräajassa tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta niiden soveltamisalan osalta 8 päivänä marraskuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/605/ETY (EYVL L 317, s. 60) noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä.

Direktiivi 90/605/ETY

2 Direktiivin 90/605/ETY tarkoituksena on muuttaa perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä 25 päivänä heinäkuuta 1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY (EYVL L 222, s. 11) sekä perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä 13 päivänä kesäkuuta 1983 annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY (EYVL L 193, s. 1) soveltamisalaa.

3 Direktiiveissä 78/660/ETY ja 83/349/ETY säädetään pääomayhtiöiden tilinpäätöksiä ja konsolidoituja tilinpäätöksiä koskevien kansallisten säännösten yhteensovittamistoimenpiteistä. Niitä sovelletaan Saksassa seuraaviin yhtiömuotoihin: Aktiengesellschaft (osakeyhtiö), Kommanditgesellschaft auf Aktien (kommandiittiosakeyhtiö) ja Gesellschaft mit beschränkter Haftung (rajavastuuyhtiö).

4 Direktiivillä 90/605/ETY laajennetaan direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY soveltamisalaa tiettyihin henkilöyhtiöihin, joiden yhtiömiehet ovat yhtiömuodoltaan tietynlaisia yhtiöitä.

5 Direktiivin 90/605/ETY 1 ja 2 artiklalla laajennetaan direktiiveissä 78/660/ETY ja 83/349/ETY säädettyjen yhteensovittamistoimenpiteiden soveltamisalaa Saksassa kahteen yhtiömuotoon eli offene Handelsgesellschaftiin (avoin yhtiö) ja Kommanditgesellschaftiin (kommandiittiyhtiö), joiden kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat yhtiömuodoltaan tämän tuomion 3 kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä tai yhtiöitä, jotka eivät ole minkään jäsenvaltion lainsäädännön alaisia, mutta jotka oikeudellisen muotonsa puolesta voidaan rinnastaa niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annetussa ensimmäisessä neuvoston direktiivissä 68/151/ETY (EYVL L 65, s. 8) tarkoitettuihin yhtiöihin.

6 Direktiivissä 90/605/ETY ulotetaan yhteensovittamistoimenpiteet myös sellaisiin yhtiömuodoltaan tämän tuomion 5 kohdassa tarkoitettuihin yhtiöihin, joiden kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat yhtiömuodoltaan tämän tuomion 3 tai 5 kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä.

7 Direktiivin 90/605/ETY 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on saatettava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 1 päivään tammikuuta 1993 mennessä ja ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely ja asianosaisten vaatimukset

8 Koska komissio ei ollut direktiivin 90/605/ETY 3 artiklan 1 kohdassa säädetyn määräajan päättyessä saanut ilmoitusta eikä mitään muutakaan tietoa täytäntöönpanotoimenpiteistä, se toimitti 12.3.1993 Saksan hallitukselle virallisen huomautuksen.

9 Saksan hallitus vastasi 2.6.1993, että direktiivin 90/605/ETY täytäntöönpanoa valmisteltiin parhaillaan.

10 Koska komissio ei tämän päivämäärän jälkeen saanut ilmoitusta mistään seikasta, jonka perusteella se olisi voinut päätellä, että direktiivi 90/605/ETY olisi pantu täytäntöön, se lähetti 13.6.1994 Saksan liittotasavallalle perustellun lausunnon, jossa se totesi, että koska tämä jäsenvaltio ei ollut antanut direktiivin 90/605/ETY noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, se ei ollut noudattanut kyseisen direktiivin mukaisia velvoitteitaan, minkä vuoksi se kehotti tätä toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksiannosta.

11 Koska komissio ei saanut Saksan hallitukselta vastausta, se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen, jolla se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Saksan liittotasavalta on jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, ja velvoittamaan sen korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

12 Saksan hallitus vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin jättää kanteen tutkimatta tai toissijaisesti hylkää sen perusteettomana ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

13 Saksan hallitus väittää ensisijaisesti, että kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että 13.6.1994 päivätty perusteltu lausunto on laadittu EY:n perustamissopimuksen 163 artiklassa ja komission työjärjestyksen 16 artiklassa vahvistetun kollegisen päätöksenteon periaatteen vastaisesti.

14 Saksan hallituksen mukaan kollegisen päätöksenteon periaate edellyttää, että päätökset tehdään yhdessä, mikä puolestaan edellyttää, että kollegion jäsenet saavat kokouksen aikana tietää sekä tehtäväksi aiotun päätöksen päätösosan että sen perustelut. Saksan hallitus katsoo, että näitä vaatimuksia ei ole noudatettu nyt esillä olevassa asiassa.

15 Komissio toteaa, että tämä toimielin on antanut perustellun lausunnon kollegiossa. Se on tehnyt tämän päätöksen ilman, että sillä olisi ollut käytettävissään perusteltua lausuntoa koskevan ehdotuksen teksti kokonaisuudessaan, mutta nojautuen asiakirjaan, joka on esitetty taulukkona, jossa on useita tietoja ja ehdotettua menettelykeinoa koskevat perustelut. Komissio katsoo siten, että se on tehnyt laillisesti periaatepäätöksen, jonka toimivaltaiset yksiköt ovat tämän jälkeen panneet täytäntöön kyseisestä alasta vastaavan jäsenen alaisuudessa.

16 Aluksi on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-191/95, komissio vastaan Saksa, 29.9.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998. s. I-5449) jo tutkinut komission perusteltujen lausuntojen antamisen edellytyksiä.

17 Yhteisöjen tuomioistuin totesi kyseisen tuomion 36 ja 41 kohdassa, että komission päätöstä antaa perusteltu lausunto koskee kollegisen päätöksenteon periaate ja että ne muodolliset edellytykset, joiden täyttyessä tätä periaatetta voidaan katsoa tehokkaasti noudatetun, vaihtelevat kyseisen toimielimen tekemien päätösten luonteen ja oikeusvaikutusten mukaan.

18 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi saman tuomion 44 kohdassa perustellun lausunnon antamisen osalta, että kyseessä on alustava menettely, joka ei synnytä lausunnon saajaa sitovia oikeusvaikutuksia ja joka on ainoastaan edeltävä vaihe yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi mahdollisesti saatettavassa asiassa.

19 Yhteisöjen tuomioistuin totesi siten kyseisen tuomion 48 kohdassa, että komission päätös antaa perusteltu lausunto on tehtävä yhdessä kollegisesti, mikä merkitsee sitä, että niiden seikkojen, joihin nämä päätökset perustuvat, on oltava kollegion jäsenten käytettävissä. Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuin totesi samassa kohdassa, ettei ole välttämätöntä, että kollegio itse päättää niiden asiakirjojen muotoilusta, jotka vahvistavat sen päätökset.

20 Tuomion 49 ja 50 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin toi esiin, että on selvää, että kaikki kollegion jäsenten päätöksenteon kannalta hyödyllisinä pitämät seikat olivat jäsenten käytettävissä kollegion päättäessä antaa perustellun lausunnon ja että näin ollen komissio oli noudattanut kollegisen päätöksenteon periaatetta koskevia sääntöjä.

21 Nyt esillä olevassa asiassa ei ole syytä poiketa yhteisöjen tuomioistuimen kannasta, johon se päätyi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Saksa antamassaan tuomiossa katsoessaan, että kollegion jäsenten päätöksenteon kannalta hyödyllisinä pitämät seikat olivat jäsenten käytettävissä kollegion päättäessä antaa perustellun lausunnon ja että näin ollen kollegisen päätöksenteon periaatetta oli noudatettu.

22 Tästä seuraa, että oikeudenkäyntiväite on hylättävä perusteettomana.

Pääasia

23 Saksan hallitus myöntää, ettei se ole toteuttanut erityisiä toimenpiteitä pannakseen direktiivin 90/605/ETY täytäntöön. Se väittää kuitenkin, että Saksan lainsäädäntö täyttää merkittäviltä osin direktiivin vaatimukset.

24 Siten *Handelsgesetzbuch*in (Saksan kauppalaki, jäljempänä HGB) III kirjan I osaston säännökset, joita sovelletaan kaikkiin henkilöyhtiöihin, vastaavat direktiivin 78/660/ETY 2 artiklan 1 ja 2 kohtaa, 7 ja 14 artiklaa, 15 artiklan 1 ja 2 kohtaa, 18—21, 31 ja 35 artiklaa, 37 artiklan 2 kohtaa, 38 artiklaa, 39 artiklaa 1 kohdan d alakohtaa lukuun ottamatta, 40 artiklan 1 kohtaa sekä 41 ja 42 artiklaa.

25 Lisäksi 15.8.1969 annetun *Gesetz über die Rechnungslegung von bestimmten Unternehmen und Konzernen*in (tilinpäätöksen julkistamisesta annettu laki, BGBl. I, 1969, s. 1189; jäljempänä Publizitätsgesetz) säännökset, joiden mukaan tietyn kokoisten henkilöyhtiöiden on laadittava tilinpäätökset ja konsolidoidut tilinpäätökset, perustuvat lähes täysin direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY säännöksiin. Publizitätsgesetzissä säädetään myös tietyn kokoisten henkilöyhtiöiden velvollisuudesta tarkastaa ja julkistaa tilinpäätökset ja konsolidoidut tilinpäätökset.

26 Saksan hallitus väittää, että direktiivin 90/605/ETY täytäntöönpano on osoittautunut vaikeaksi, koska Saksan intressipiirien näkemykset tarpeellisista toimenpiteistä eroavat toisistaan.

27 Ensinnäkin on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, miksi se ei ole noudattanut direktiivissä säädettyjä velvoitteita ja määräaikoja (ks. mm. asia C-8/97, komissio v. Kreikka, tuomio 19.2.1998, Kok. 1998, s. I-823, 8 kohta).

28 Toiseksi on huomattava, että vaikka HGB:n III kirjan I osastossa olevia säännöksiä, joihin Saksan hallitus on vedonnut, sovelletaan kaikkiin elinkeinonharjoittajiin ja siten kaikkiin henkilöyhtiöihin, on kiistatonta, että niillä pannaan ainoastaan osittain täytäntöön direktiiviin 78/660/ETY sisältyvät säännökset.

29 Siltä osin kuin HGB:n III kirjan II osaston säännöksillä täydennetään direktiivin 78/660/ETY täytäntöönpanoa, on todettava, että komissio on vastauskirjelmässään väittänyt, eikä Saksan hallitus ole sitä kiistänyt, että tämän viimeksi mainitun osaston, jonka otsikkona on "Pääomayhtiöitä (osakeyhtiöt, kommandiittiosakeyhtiöt ja rajavastuuyhtiöt) koskevat täydentävät säännökset", säännöksiä ei sovelleta henkilöyhtiöihin ja että Saksan lainsäätäjä on näin ollen laiminlyönyt saattaa ne sovellettaviksi näihin yhtiömuotoihin kyseisen direktiivin sääntöjen mukaisesti.

30 Asiassa ei ole kiistetty, että Publizitätsgesetzin säännöksiä, joihin Saksan hallitus on niin ikään vedonnut, sovelletaan ainoastaan tiettyihin suuriin yhtiöihin, eivätkä ne siten voi merkitä direktiivin 90/605/ETY täytäntöönpanoa.

31 Näin ollen on todettava, että Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut direktiivin 90/605/ETY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyssä määräajassa kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

Oikeudenkäyntikulut

32 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Saksan liittotasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja Saksan liittotasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Saksan liittotasavalta ei ole noudattanut tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta niiden soveltamisalan osalta 8 päivänä marraskuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/605/ETY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säädetyssä määräajassa kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

2) Saksan liittotasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kapteyn Hirsch Mancini

Ragnemalm Schintgen

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä huhtikuuta 1999.

R. Grass P. J. G. Kapteyn

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja